

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Cieszyn

Kod krajobrazu: 24-513.32-091

Położenie administracyjne: Gmina Cieszyn, Powiat cieszyński

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Zabytkowy układ średniowieczny miasta z dominantą ratusza i kościoła ewangelickiego pw. Łaski Bożej. (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Cieszyn
ID	1452
Kod krajobrazu	24-513.32-091
Typ, podtyp krajobrazu	10a - Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	513.32
Nazwa mezoregionu*	Pogórze Śląskie
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Krzemianowe i glinokrzemianowe - erozyjne: pogórzy
Kod podokręgu geobotanicznego*	H.1a.1.a
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Cieszyński
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	16
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
Kod regionu historyczno-kulturowego*	III.C.1
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Śląsk Cieszyński, część podgórska, zurbanizowana
Położenie administracyjne	Gmina Cieszyn, Powiat cieszyński
Powierzchnia (ha)	84,38

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wielkomiejski, o zachowanych założeniach historycznych obejmujący centralną część Cieszyna.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na dobrze zachowany układ urbanistyczny rynku wraz z zabytkowymi kamienicami, Górą Zamkową z najstarszymi zabytkami miasta z m.in. romańską rotundą, a także liczne obiekty sakralne różnych wyznań, świadczące o wielokulturowej historii miasta.

Szczególnym wyróżnikiem krajobrazu wielkomiejskiego jest Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy "Bluszcze na Górze Zamkowej".

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Jednostka położona na równinie zalewowej Olzy. W strukturze przyrodniczej jednostki, w jej części charakteryzującej się zwartą zabudową główną rolę odgrywa zieleń urządzona w formie nasadzeń przyulicznych, zieleni podwórek, placów, skwerów, parków, cmentarzy i zieleni przykościelnej. W jednostce znajdują się Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy "Bluszcze na Górze Zamkowej", a także 43 pomniki przyrody.

Walory kulturowe

Jednostka o wybitnym nasyceniu walorami kulturowymi wśród których wyróżnia się Góra Zamkowa z najstarszymi zabytkami miasta, m.in. romańską rotundą (symbol ogólnopolski uwieczniony na banknocie dwudziestozłotowym). W granicach jednostki znajdują się liczne zabytki architektury mieszczańskiej, w tym obiekty rezydencjalne, obiekty użyteczności publicznej i historyczne przestrzenie publiczne. Na uwagę zasługują również zabytkowe kościoły (katolickie i ewangelicki) oraz obiekty liczne małej architektury sakralnej (figury świętych i kapliczki). Przez obszar przebiega szlak kulturowy Beskidzka Droga św. Jakuba.

Fizjonomia krajobrazu

Wybitne walory fizjonomiczne jednostki są związane z walorami kulturowymi i lokalizacją licznych obiektów zabytkowych. Dominantę pozytywną stanowi Wzgórze Zamkowe oraz Góra Zamkowa, z której roztacza się widok na czeski Cieszyn, Olzę i pasma beskidzkie. Tarasy widokowe m.in. na Górze Zamkowej i Wieży Piastowej stanowią istotne elementy ekspozycji czynnej. Do innych ważnych zabytków architektury, będących dominantami, należą m.in. klasztor Braci Mniejszych - Franciszkanów, klasztor Bonifratrów, kościół pw. Świętej Trójcy, Kościół Jezusowy i Teatr im. Adama Mickiewicza. Struktura zabudowy ukształtowała kilka wyraźnych osi widokowych, z których wyróżnić należy ul. Jana Matejki, która zwieńczona jest na obu końcach dominantami (ratusz na południu, kościół pw. Świętej Trójcy na północy). Istotne wnętrza krajobrazowe to plac ratuszowy oraz plac przed budynkiem teatru. Wśród zabudowy historycznej wyróżnia się także atrakcyjne fizjonomicznie osiedle nad sztucznym kanałem Młynówki (tzw. Wenecja Cieszyńska). Rzeka Olza i tereny nabrzeżne stanowią przedpole ekspozycji Wzgórza Zamkowego.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Zabytkowy Ratusz przy południowej pierzei rynku (fot. Renata Giedych)

ZDJĘCIE NR 2

Fragment ul. Przykopowej z zabytkowymi murami oporowymi z przełomu XVIII i XIX w.
(fot. Renata Giedych)

ZDJĘCIE NR 3

Romańska kaplica zamkowa p.w. Św. Mikołaja i Wacława (fot. Renata Giedych)

ZDJĘCIE NR 4

Zabytkowa zabudowa pierzei rynku (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 5

Budynek Teatru im. Adama Mickiewicza w Cieszynie (fot. Jakub Botwina)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

